

VAGGERYDS
KOMMUN

Kulturgaranti barn och unga 2025

Antagen av: Kommunfullmäktige

Ansvarig förvaltning: Barn- och utbildning och Kultur- och fritid

Ansvarig tjänsteman: Förvaltningschef

”Scenuppträdande med publik som filmar med sina mobiler” Bild av elev på Klevshults skola

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD

Innehåll

Kulturgaranti barn och unga 2025	3
Varför en Kulturgaranti?	3
Kulturens värde	3
Kultur och entreprenörskap	4
Bakgrund	5
Barnkonvention	5
Läroplan	5
Agenda 2030	6
Biblioteksplan	6
Resurser	7
Förskola och skola	7
ReMida	7
Biblioteken	7
Kulturskolan	7
Miliseum	7
Kulturmiljöer	7
Garantins innehåll:	8
Förskola	8
Öppna förskolan	8
Grundskola	8
Utbud	8
Utvärdering	8

Kulturgaranti barn och unga 2025

Målgrupp för Vaggeryds kommuns kulturgaranti är barn och unga i kommunal och fristående förskola, grundskola och anpassad grundskola samt familjer på familjecentralen.

Varför en Kulturgaranti?

Kulturens värde

Kulturen har ett egenvärde genom sina estetiska och konstnärliga värden och kvaliteter. Kulturen uppmuntrar individer att vara nyfikna, modiga och kreativa. Dessa egenskaper är inte lätta att mäta men likt väl värdefulla och nödvändiga för att Vaggeryd ska vara en plats för att göra skillnad.

Att tidigt få möta kultur och utveckla sitt eget skapande ger förutsättningar för den enskilde att få många olika sätt att uttrycka sig på och göra sin röst hörd men främjar också samarbete och gemenskap av att skapa tillsammans. Genom att möta olika kulturella uttrycksformer lär vi oss att se nya perspektiv, lösningar, kreativa möjligheter och utvägar. Kulturen ger möjligheter till möten över gränser. Att exempelvis få mötas tillsammans från olika generationer och från olika kulturer i kreativa sammanhang skapar nya sätt att förstå sig själv och andra.

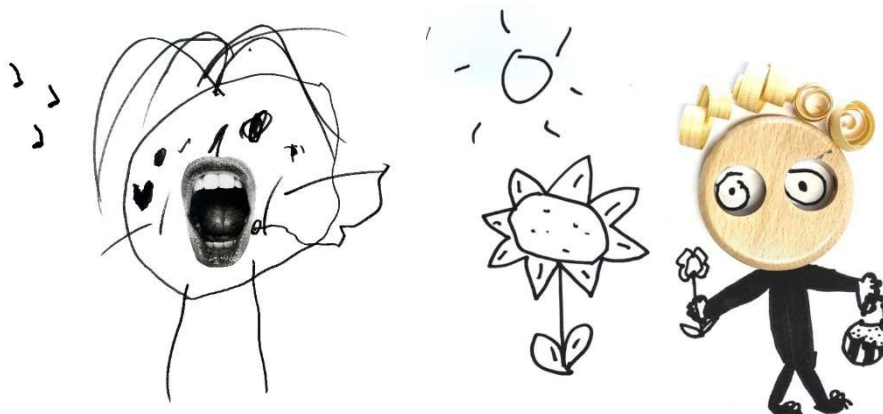
Kulturarbete är viktigt för ett tolerant och öppet samhälle. ¹ Med kulturens hjälp tolkar samhället sig själv och sina möjligheter och kultur är därför viktigt för byggandet av ett demokratiskt och hållbart samhälle. Kulturella aktiviteter hjälper till att bygga upp ett socialt kapital och kan verka som ett lim som håller ihop samhället genom att skapa tillit, tolerans, solidaritet och sammanhållning och får oss att engagera oss mer i olika samhällsfrågor.

Kulturen ger också sociala effekter. Forskning visar att barn som läser och deltar i kulturella aktiviteter genom livet är mer benägna att engagera sig för samhället samt i lägre grad riskerar att hamna i arbetslöshet, drogberoende och kriminalitet. ² En strukturerad fritid har positiva effekter på barns och ungas fysiska och psykiska hälsa. Enligt en rapport framtagen av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) kan samhället undvika stora kostnader för varje ung person som genom att vinna social tillit undviker att hamna i permanent utanförskap och kriminalitet. Tidiga insatser har både goda utsikter att lyckas samt är relativt kostnadseffektiva. ³

¹ Hammonds William, 2023. *Culture and democracy, the evidence How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion : lessons from international research.*

² Nilsson & Nilsson Lundmark, 2022. *Utanförskap och unga*, MUCF.

³ SOU 2012:65; Arts council England. 2014, *The Value of arts and culture to people and society: an evidence review*, Department of education, UK, 2012. *Barriers and facilitators to pro-social behaviour among young people: a review of existing evidence.*

Kultur och entreprenörskap

I läroplanerna för förskolan och grundskolan anges en riktning där kultur, kreativitet och skapande går hand i hand med lärande, utveckling och bildning. Detta harmonierar väl med visionen för Vaggeryds kommun om att vara en plats för gränslöst skapande, där idéer blir till verklighet. Kultur och entreprenörskap är för oss nära sammanflätat. Det utgör en helhet av förståelse för sig själv och omvärlden som behövs för att må bra och kunna hantera både arbetsliv och privatliv som vuxen. Detta ger i sin tur förutsättningar för att kunna ta ansvar för utvecklingen av ett demokratiskt och hållbart samhälle.

Då entreprenörskap inte enbart handlar om bra idéer, utan till lika stor del handlar om individen bakom idéerna, är det av stor vikt att träna de förmågor och attityder som utmärker en bra entreprenör. När dessa förmågor tränas på ett medvetet sätt undervisas eleverna *för* entreprenörskap. Denna träning stärker elevernas självkännedom och bygger upp de förmågor som krävs av en företagsam person i dagens samhälle.

Lusten och glädjen ska vara en drivkraft i all undervisning och eleven ska genom studie- och yrkesvägledningen uppleva sig ha många möjligheter och känna sig betydelsefull. Målet är att de lämnar utbildningen i vår kommun med godkända betyg och förvisningen att JAG KAN, JAG VILL, JAG VÅGAR.

En kulturgaranti skapar en kontinuitet och långsiktighet i hur barn och elever möter och tar del av kultur som språk och verktyg. En garanti bidrar till likvärdighet och tillgänglighet då den omfattar ALLA barn och elever.

Kulturgarantin ger barn och elever upplevelser av olika kulturella uttrycksformer samt möjligheter att själva skapa och producera inom olika kulturella uttrycksformer. Kulturgarantin ska spegla en mångfald av kulturella och konstnärliga uttrycksformer. Kulturgarantin vill bidra till att se bildning som en helhet där kultur, entreprenörskap och lärande går hand i hand.

Garantins innehåll har arbetats fram tillsammans med referensgrupp av barn samt kulturombud bestående av pedagoger och lärare från skola och förskola.

Bakgrund

Kulturgaranti barn och unga bygger vidare på följande grunddokument för kommunal verksamhet:

- Biblioteksplan 2024-2028
- Läroplan
- Barnkonventionen
- Agenda 2030 Bibliotekslag 2013: 801
- Vaggeryds kommuns övergripande mål
- Strategiskt hållbarhets- och utvecklingsprogram - med Vaggeryds kommuns övergripande mål för hållbar utveckling samt mål för organisationens resurser
- Biblioteksplan Region Jönköpings län 2023–2025
- Regional kulturplan 2023–2025 Jönköpings län
- Skollagen 2 kap. 36 § (2010:800)

Barnkonvention

Enligt grundprinciperna i barnkonventionen är alla barn lika mycket värda och har samma rättigheter, alla barn har rätt att överleva och utvecklas, barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet och varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt och delta i beslut som rör dem. Vår kulturgaranti bidrar till dessa grundprinciper.

Läroplan

I läroplanen för förskolan, LPFÖ18, anges bland annat följande.

- Barnen ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Förskolan ska stimulera barnens kreativitet, nyfikenhet och självkänsla. Barnen ska få möjlighet att förundras och utveckla sin förmåga att utforska, kommunicera och reflektera.

I läroplanen för grundskolan, LGR22, anges vidare att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Alla som arbetar i skolan ska:

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

I läroplanerna för förskolan och grundskolan finns även demokrati- och hållbarhetsmål. I 2014 års demokratiutredning uttrycks det på följande sätt:

Det är [...] genom det fria samtalet och kulturen som enskilda människor kan växa och som samhället och demokratin utvecklas. På detta sätt är konsten, litteraturen, musiken, teatern liksom andra kulturuttryck viktiga delar av demokratin. Genom ett fritt kulturliv kan tankar, känslor och åsikter komma till uttryck som inte kan fångas genom demokratins formella institutioner. Kulturen spelar en avgörande roll för att utmana invanda normer och tankebanor, skildra olika perspektiv av samhället, stimulera ett demokratiskt engagemang och för att odla en demokratisk samhällsanda.³

Agenda 2030

I de Globala målen, Agenda 2030 står det i mål 4 om god utbildning för alla och i delmål 4.7 Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap slås det fast att; Senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

Biblioteksplan

Syftet med biblioteksplanen är att vara ett strategiskt dokument för långsiktig utveckling av biblioteksverksamheten i Vaggeryds kommun. Biblioteksplanen gäller för all biblioteksverksamhet som kommunen är huvudman för, både folk-och skolbibliotek. Kultur-och fritidsnämnden ansvarar för folkbiblioteken medan barn-och utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteken. Nytt tänkande, hållbarhet och inkludering präglar varje del av verksamheten. Nätverkande, kollegialt lärande och omvärldsbevakning regionalt, nationellt och internationellt, samverkan och medverkande i projekt är viktiga delar i biblioteksverksamheten som främjar utveckling och möjliggör testande av nya aktiviteter, teknik och arbetssätt.

Resurser

Kommunen har inom dess egna förvaltningar ett antal resurser. Kulturgarantin säkerställs genom kommunala medel men kan kompletteras med andra statliga och regionala medel såsom Skapande skola och Kulturrätten.

Förskola och skola

Här har bildningen och även kulturen sin utgångspunkt. De återkommande inslagen av kultur och kopplingen till kultur i det vardagliga arbetet är en väsentlig byggsten i att levandegöra en barnkulturplan. Varje skola har ett kulturombud som i samverkan med kultursamordnare och barn och elever planerar för kommande kulturutbud, samt utvärderar det som varit.

ReMida

ReMida är ett kreativt återanvändningscenter och en utvecklingsenhet inom barn och utbildningsförvaltningen. ReMidas uppdrag är att verka för en hållbar och demokratisk nutid och framtid. Nyckelord för verksamheten är hållbarhet, estetik och kultur. Barn, elever och pedagoger erbjuds att arbeta med olika kreativa material som rest och spillmaterial, återbruksmaterial samt material som lånas från naturen. Pedagogerna på ReMida är kultursamordnare för skola/förskola och fritidshem och samarbetar med olika kulturaktörer.

Biblioteken

Biblioteken arbetar för bildning, kultur, hälsa och demokrati och har barn och unga som en av sina prioriterade målgrupper. Bibliotekens verksamhet samspelar med lokalsamhället och har stor betydelse för en hållbar samhällsutveckling.

Kulturskolan

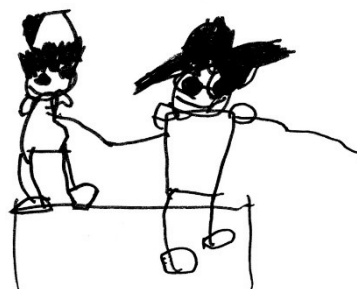
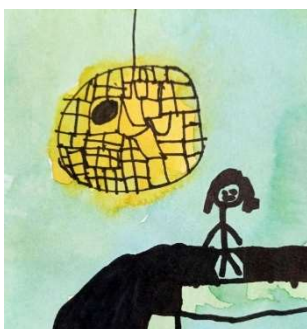
Kulturskolans uppdrag är att skapa en meningsfull fritid och att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttryckssätt.

Miliseum

Miliseum är ett militärhistoriskt museum i Skillingaryd som berättar om den indelte soldatens och soldatfamiljens liv samt ingenjörtruppernas verksamhet.

Kulturmiljöer

Bissefällarn, kulturminnesbyggnader, hembygdsparker, museum.

Garantins innehåll:

Förskola

Kulturgarantin ska säkerställa att alla barn i förskolan under sin tid på förskolan får möjlighet att ta del av följande kulturutbud:

- Projekt ihop med ReMida
- Scenkonstupplevelse
- Träffa folkbiblioteken

Öppna förskolan

Kulturen synliggörs för de allra yngsta och deras vårdnadshavare på Öppna förskolan i samarbete med ReMida och biblioteken.

Grundskola

Kulturgarantin ska säkerställa att alla elever under sin skoltid får möjlighet att ta del av följande kulturutbud:

- Besök på Vandalorum
- Besök på läns museum
- Besök på Spira (Smålands musik och teater)
- Träffa folkbiblioteken
- Samarbete med kulturskola
- Författarbesök
- Scenkonstupplevelse
- Konstprojekt tillsammans med professionell konstnär
- Kulturarv – besök på närliggande hembygdsförening

Utbud

Kultursamordnare tillsammans med kulturombuden sammanställer utbudet för läsårets kulturutbud. Mer information kring garantins innehåll för respektive årskurs presenteras läsårsvis.

Utvärdering

Uppföljning och utvärdering av Kulturgarantin sker genom verksamhetens ordinarie kvalitetsarbete.